

REPUBLIKA E KOSOVËS - REPUBLIKA KOSOVO - REPUBLIC OF KOSOVO
GJYKATA KUSHTETUESE
USTAVNI SUD
CONSTITUTIONAL COURT

Priština, dana 15. jula 2024. godine
Br. ref.: RK 2469/24

REŠENJE O NEPRIHVATLJIVOSTI

u

slučaju br. KI107/23

Podnositeljka

Maria Thuraya Bamieh

**Ocena ustavnosti rešenja [PPRKR.nr.269/19] Osnovnog suda od
16.januara.2023. godine**

USTAVNI SUD REPUBLIKE KOSOVO

u sastavu:

Gresa Caka-Nimani, predsednica
Bajram Ljatifi, zamenik predsednika
Selvete Gërxhaliu-Krasniqi, sudija
Safet Hoxha, sudija
Radomir Laban, sudija
Remzije Istrefi-Peci, sudija
Nexhmi Rexhepi, sudija
Enver Peci, sudija i
Jeton Bytyqi, sudija

Podnosilac zahteva

1. Zahtev je podnela Maria Thuraya Bamieh sa adresom, Rowsley Ave Hendon London northwest four 1A J, Velika Britanija (u daljem tekstu: podnositeljka zahteva). Podnositeljku zahteva zastupa Ridvan M. Kajtazi, advokat iz Prištine.

Osporena odluka

2. Podnositeljka zahteva osporava rešenje [PPRKR.nr.269/19] Osnovnog suda u Prištini (u daljem tekstu: Osnovni sud) od 16. januara. 2023. godine.
3. Osporeno rešenje [PPRKR.nr.269/19] Osnovnog suda, uručeno je pravnom zastupniku podnositeljke zahtev 30. januara 2023. godine.

Predmetna stvar

4. Predmetna stvar ovog zahteva je ocena ustavnosti osporenih rešenja Osnovnog suda kojim se navodno, njoj povređuju prava i osnovne slobode zagarantovane članom 31. [Pravo na pravično i nepristrasno suđenje]; članom 32. [Pravo na pravna sredstva] u vezi sa članom 54. [Pravo na sudsku zaštitu prava] Ustava Republike Kosovo (u daljem tekstu: Ustav), u vezi sa članom 6 (Pravo na pravično suđenje) i članom 13 (Pravo na delotvorni pravni lek) Evropske konvencije o ljudskim pravima (u daljem tekstu: EKLJP).
5. Podnositeljka zahteva traži i održavanje javne raspravu „*kako bi se omogućilo da njeni zastupnici iznesu verbalne argumente u vezi sa povredom prava koja su navedena u ovom zahtevu.*“

Pravni osnov

Zahtev je zasnovan na stavu 4 člana 21. [Opšta načela], stavovima 1 i 7, člana 113. [Jurisdikcija i ovlašćene strane] Ustava, članovima 22. [Procesuiranje podnesaka], i 47. [Individualni zahtevi] Zakona br. 03/L-121 o Ustavnom sudu Republike Kosovo (u daljem tekstu: Zakon) i pravilu 25 [Podnošenje podnesaka i odgovora] Poslovnika o radu Ustavnog suda Republike Kosovo (u daljem tekstu: Poslovnik).

6. Dana 7. jula 2023. godine, Poslovnik o radu Ustavnog suda Republike Kosovo br. 01/2023, objavljen je u Službenom listu Republike Kosovo i stupio je na snagu petnaest (15) dana od dana objavljivanja. Stoga se, prilikom razmatranja zahteva, Ustavni sud poziva na odredbe navedenog Poslovnika, kojim je ukinut Poslovnik o radu Ustavnog suda br. 01/2018. U tom pravcu, u skladu sa pravilom 78 (Prelazne odredbe) Pravilnika o radu br. 01/2023, izuzetno, pojedine odredbe Poslovnika o radu Ustavnog suda Republike Kosovo br. 01/2018, usvojenog 31. maja 2018. godine, i dalje će se primenjivati u predmetima registrovanim u Sudu pre njegovog ukidanja, samo ako i u meri u kojoj su povoljniji za stranke.

Postupak pred Ustavnim sudom

7. Dana 29. maja 2023. godine, zastupnik podnositeljke zahteva, podneo je zahtev Ustavnom Sudu Republike Kosovo (u daljem tekstu: Sud).
8. Dana 31. maja 2023. godine, predsednica Suda, je Odlukom [GJR.KI107/23] imenovala sudiju Safeta Hoxhu za sudiju izvestioca i Veće za razmatranje, sastavljeno od sudija, Radomir Laban (predsedavajući), Remzije Istrefi Peci i Enver Peci (članovi).
9. Dana 6. juna 2023. godine, Sud je obavestio zastupnika podnositeljke o registraciji zahteva. Istog dana Sud je jednu kopiju zahteva poslao Osnovnom sudu.

10. Dana 11. marta 2024. godine, sudija Jeton Bytyqi je položio zakletvu pred Predsednicom Republike Kosovo, pri čemu je počeo njegov mandat u Sudu.
11. Dana 26. juna 2024. godine, Veće za razmatranje je razmotrilo izveštaj sudije izvestioca i jednoglasno iznelo preporuku Sudu o neprihvatljivosti zahteva.

Pregled činjenica

12. Podnositeljka zahteva je radila pri misiji Evropske unije za vladavinu prava na Kosovu (u daljem tekstu: EULEX), na poziciji tužiteljke. Kako iz spisa predmeta proizilazi, podnositeljka zahteva je po završetku svog mandata u EULEX-u, u medijima iznosila svoje stavove o radu misije EULEX-a.
13. Dana 15. jula 2022. godine, podnositeljka zahteva je pozvana od strane Osnovnog tužilaštva u Prištini (u daljem tekstu: Tužilaštvo), da 25. jula 2022. godine, dođe u Tužilaštvo kako bi dala izjavu zbog osnovne sumnje da je počinila krivična dela iz člana 422, 423 (5) i 433 Krivičnog zakona Kosova.
14. Dana 27. avgusta 2022. godine, zastupnici podnositeljke zahteva su obavešteni da se protiv nje vode dva krivična postupka, i to [PP/I.nr.775/15] i [PP/I.nr.984/15]. Istog dana, zastupnici podnositeljke zahteva podneli su zahtev Tužilaštvo u vezi sa predmeta [PP/I.br.775/15] i [PP/I.nr.984/15] u kome su tražili uvid u spise predmeta/dokaze u skladu sa odredbom člana 213. ZKP.
15. Dana 03. oktobra 2022. godine, zastupnici podnositeljke zahteva podneli su novi zahtev Tužilaštvo, ponovo tražeći informacije, *“da li je u krivičnim predmetima [PP/I.nr.775/15] i [PP/I.nr.984/15], lice Z. A., svedok,”* a ako jeste da se odbrani dostavi njegov zapisnik/transkript ispitivanja/izjave, u skladu sa odredbama člana 213. Zakona o krivičnom postupku (u daljem tekstu: ZKPK).
16. Dana 12. oktobra 2022. godine, zastupnici podnositeljke zahteva su uputila i treći zahtev Tužilaštvo u vezi sa dostavljanjem informacija u vezi sa licem Z. A.
17. Dana 21. oktobra 2022. godine, Tužilaštvo je donelo Obaveštenje -Odluku [2019:0055803 i brojem PP/I.nr.775/15 i PP/I.nr.984/15] kojom je odbilo zahteve odbrane od 27. avgusta 2022. godine i 03. oktobra 2022. godine, u smislu člana 213. st. 6 Zakona o krivičnom postupku, navodeći *“da se u ovoj fazi krivičnog postupka odbija zahtev za pristup uvidu, kopiranjem ili fotografisanju spisa predmeta, jer u ovoj fazi postoji realna mogućnost da uvid, kopiranje ili fotografisanje može ugroziti surhu istrage”*.
18. Zastupnik podnositeljke zahteva je nakon prijema Obaveštenja-Odluke Tužilaštva [2019:0055803 i brojem PP/I.nr.775/15 i PP/I.nr.984/15], na osnovu odredbe člana 409. st. 2 ZKP, podnelo je žalbu sudiji za prethodni postupak Osnovnog suda, navodeći, *“da se odlukom povređuju prava i procesne garancije optužene (podnositeljke zahteva), zagarantovane članom 30. st. 1, 2, 3, 4. i 5. Ustava Republike Kosovo (član 415. stav 1. pod stav 1.1. ZKP-a) i kršenje članova 3., 7., 9., 23., 61. st. 3, 213 st. 2, 3, 4, 5, 6, 7 i člana 384. st. 2 pod st. 2.1. i 2.2. ZKP-a.”*
19. Dana 16. januara 2023. godine, sudija za prethodni postupak Osnovnog suda doneo je rešenje [PPRLR.nr.269/19], kojim se odbija žalba zastupnika podnositeljke zahteva podnetu protiv obaveštenja/odluke Osnovnog tužilaštva u Prištini broj [PP.I.nr.775/15 i

PP./I.nr.984/15] od 21.oktobra 2022. godine, dok je osporenu odluku potvrdio.

20. U obrazloženju rešenja [PPRLR.nr.269/19] Osnovnog suda stoji,

„Državni tužilac je dao dovoljno obrazloženja u vezi sa uzrocima koji mogu ugroziti lica koja učestvuju u ovom krivičnom predmetu, ukoliko branilac okrivljene ima uvid u spise predmeta, pojašnjavajući da se u ovoj fazi postupka odbija zahtev za uvid, kopiranje ili fotografisanje spise predmeta jer u ovoj fazi postoji realna mogućnost da uvid, kopiranje ili fotografisanje može ugroziti svrhu istrage.

Odluka tužioca zasnovana je na odredbi člana 213. Zakona o krivičnom postupku, prema kojoj odredbi najkasnije do podizanja optužnice državni tužilac dostavlja odbrani materijale ili njihovu kopiju koji se nalaze u posedu, kontroli ili njegovoj zaštiti, ako ti materijali nisu dati braniocu u toku istrage, onda će branilac okrivljene imati mogućnost da raspolaze svim materijalima obezbeđenim tokom istrage, u skladu sa ovom zakonskom odredbom najkasnije od podizanja optužnice.

Prema odredbi člana 213. stav 6. Zakona o krivičnom postupku, državni tužilac može odbrani da odbije uvid, umnožavanje ili fotografisanje određenih spisa predmeta, fotografija i drugih materijalnih predmeta koji su u njegovom posedu, čuvanju ili pod njegovom kontrolom, ukoliko postoji realna mogućnost da bi njihovo gledanje, kopiranje ili fotografisanje moglo da ugrozi svrhu istrage, život ili zdravlje ljudi, stoga je u konkretnom slučaju državni tužilac pravilno postupio kada je odbio zahtev branioca okrivljene za pristup spisima predmeta i zahteva za informaciju, dok je žalba branioca na ovu odluku neosnovana“.

Navodi podnositeljke

21. Podnositeljka u zahtevu navodi, da se rešenjem Osnovnog suda njoj povređuju prava i osnovne slobode koje su zagarantovane članom 31. [Pravo na pravično i nepristrasno suđenje], članom 32. [Pravo na pravna sredstva] u vezi sa članom 54. [Pravo na sudsku zaštitu prava] Ustava, u vezi sa članom 6 (Pravo na pravično suđenje) i članom 13 (Pravo na delotvorni pravni lek) EKLJP.

Povreda prava na pravično i nepristrasno suđenje garantovana članom 31 Ustava u vezi sa članom 6 EKLJP

22. Konkretnije u odnosu na povredu člana 31 Ustava u vezi sa članom 6 EKLJP, podnositeljka navodi povrede u odnosu na, **i)** neobrazloženu sudsku odluku, kao i, **ii)** proizvoljno tumačenje zakona.

i) Navodi o neobrazloženoj sudskoj odluci

23. Povrede prava na obrazloženu sudsku odluku podnositeljka opravdava činjenicom da, Osnovni sud uopšte nije razmotrio njen navod, već je Sud doneo opšti nalaz, ne razrađen i više šablonski. Konkretnije, da Osnovni sud nije pružio navod u vezi sa tvrdnjom, „*Da odluka Osnovnog tužilaštva u Prištini nije u skladu sa formom jer prema stavu 6 člana 213, tužilaštvo mora rešenjem da odbije gledanje, kopiranje ili fotografisanje, dok za sudiju za prethodni postupak u svojem rešenju ovaj navod nije naveden kao uopšte uticajan iako je jedno takvo izuzetno važno zbog činjenice da je obrazloženjem odluke*

kojom se krši pravo zagantovano zakonom i ustavom, braniocu data mogućnost da podnese žalbu, za razliku od konkretnog slučaja kada Tužilaštvo sa obaveštenjem-odlučkom bez odgovarajuće forme i bez davanja pravnog saveta braniocu i stranci u postupku uskraćuje garanciju procesnih prava ali i minimalnih prava zagantovanih Ustavom Republike Kosovo i Evropskom konvencijom o ljudskim pravima u skladu sa članom 53. Ustava Republike Kosovo njihov karakter je obavezujući.“

24. Pored toga podnositeljka zahteva povrede prava na obrazloženu sudsku odluku dovodi i u vezi sa činjenicom, *„da argumenti tužilaštva da se odbije zahtev za pristup dokumentima jer se time ugrožavam svrha istrage, zasniva samo na pretpostavkama, a ne na konkretnim činjenicama i konkretnim dokazima koji dokazuju da postoji realan rizik da bi odbrana imala uvid u spise predmeta ozbiljno krši ustavno pravo definisano članom 31. , stav 4 Ustava Republike Kosovo, koji propisuje da Svako ko je optužen za krivično delo ima pravo da ispituje prisutne svedoke i da zahteva obavezno pojavljivanje svedoka, veštaka i ostalih lica, koja mogu razjasniti činjenice, u vezi sa čl. 6 (3) EKLJP.“*

ii) *Navodi o proizvoljnom tumačenju zakona*

25. Dalje, u odnosu na navod da je član 31 Ustava u vezi sa članom 6 EKLJP povređen zbog proizvoljnog tumačenja zakona, podnositeljka dovodi u vezi sa činjenicom što je sudija za prethodni postupak Osnovnog suda u Prištini u osporenom rešenju prihvatio argumente Osnovnog tužilaštva u Prištini, uz obrazloženje da je *„Državni tužilac dao dovoljno obrazloženja o uzrocima koji mogu ugroziti lica koja učestvuju u ovom krivičnom predmetu, ukoliko branilac okrivljene ima uvid u spise predmeta, pojašnjavajući da se u ovoj fazi postupka odbija zahtev za pristup uvidu, kopiranje ili fotografisanju spisa predmeta jer u ovoj fazi postoji realna mogućnost da gledanje, kopiranje ili fotografisanje može ugroziti svrhu istrage“. Stoga je obrazloženje Osnovnog suda u Prištini više opravdanje neuspeha Osnovnog tužilaštva u Prištini da garantuje i poštuje procesne garancije definisane članom 31. Ustava Republike Kosovo u vezi sa članom 6 (3) EKLJP-a, pri čemu je Osnovni sud u Prištini dao jasno proizvoljna pravna tumačenja, koja su u suprotnosti sa garancijama koje nudi član 31. Ustava i član 6. EKLJP-a.“*

Povrede prava na delotvorni pravni lek člana 32 Ustava u vezi sa članom 13 EKLJP

26. Podnositeljka povredu člana 32 Ustava u vezi sa članom 13 EKLJP, opravdava navodom da *„je bila sprečena da efikasno koristim pravna sredstva, jer je u osporenom rešenju broj PPRKKNr.269/19 od 16.01.2023. godine u delu pravnog saveta utvrđuje se da „protiv ovog rešenja nije dozvoljena žalba“, uprkos činjenici da odredbe člana 32. u vezi sa članom 54. Ustava Republike Kosovo u vezi sa članom 13. EKLJP-a definišu garancije za korišćenje pravnog sredstva protiv sudskih i upravnih odluka kojima su povređena moja prava i interesi, pa mi je rešenjem broj PKRKNr.269/19 od 16.01.2023. godine povređeno zagantovano pravo, pa mi je nemogućnost korišćenja pravnih lekova postala prepreka za korišćenje pravnih lekova na sudskom postupku“.*

Zahtev za održavanje javne raspravne sednice

27. Što se tiče zahteva za održavanjem javne raspravne sednice, podnositeljka nije pružila konkretno obrazloženje za ovaj zahtev, već samo smatra *“da je potrebno da se omogućio zastupnicima da iznesu verbalne argumente u vezi sa povredom prava koja sam navela u ovom zahtevu“.*

28. Podnositeljka od suda traži, da proglasi zahtev prihvatljivim; i da utvrdi da je došlo do povrede člana 31 [Pravo na pravično i nepristrasno suđenje]; člana 32 [Pravo na pravna sredstva] u vezi sa članom 54 [Pravo na sudsku zaštitu prava], Ustava, u vezi sa članom 6 (Pravo na pravičan postupak) i članom 13 (Pravo na efikasan pravni lek) EKLjP, a da rešenje [PPRKR.nr.269/19] Osnovnog suda, od 16.januara.2023. godine, proglasi ništavnim.

Relevantne ustavne i zakonske odredbe

Član 31. [Pravo na pravično i nepristrasno suđenje]

1. *„Svakom se garantuje jednaka zaštita prava pred sudom, ostalim državnim organima i nosiocima javnih.*
2. *Svako ima pravo na javno, nepristrasno i pravično razmatranje odluka o pravima i obavezama ili za bilo koje krivično gonjenje koje je pokrenuto protiv njega/nje, u razumnom roku, od strane nezavisnog i nepristrasnog, zakonom ustanovljenog, suda.*
3. *Suđenje je javno, osim u slučajevima kada sud, iz posebnih razloga, smatra da je isključivanje štampe ili javnosti, u korist pravde, ako bi njihovo prisustvo moglo naškoditi javnom redu ili nacionalnoj sigurnosti, interesima maloletnika, ili zaštititi privatnog života stranaka u postupku, na zakonom propisan način.*

[...]“

Član 32 [Pravo na Pravno Sredstvo]

“Svako lice ima pravo da koristi pravna sredstva na sudske i administrativne odluke, koje uskraćuju njena/njegova prava ili interese, na zakonom propisan način.”

Član 54 [Sudska Zaštita Prava]

“Svako ima pravo na sudsku zaštitu u slučaju kršenja ili uskraćivanja nekog prava koje je garantovano ovim Ustavom ili zakonom, kao i pravo na efikasne pravne mere ukoliko se utvrdi da je pravo prekršeno. Evropska konvencija o ljudskim pravima“

Evropska konvencija o ljudskim pravima

Član 6. (Pravo na pravično suđenje)

„[...]“

3. *Svako ko je optužen za krivično djelo ima sljedeća minimalna prava:*
  - a. *da odmah, na jeziku koji razume, bude detaljno obavješten o prirodi i razlogu optužbe protiv njega;*
  - b. *da mu se osiguraju vrijeme i uslovi neophodni za pripremanje odbrane;*

- c. da se brani sam ili uz pomoć branioca koga sam izabere ili da, ukoliko ne raspolaže sredstvima da plati branioca, da ga dobije besplatno, kada to nalažu interesi pravde;
- d. da sam ispituje ili zahteva ispitivanje svedoka optužbe i da se prisustvo i saslušanje svedoka odbrane odobri pod uslovima koji važe i za svedoka optužbe;
- e. da koristi besplatnu pomoć tumača ukoliko ne razumije ili ne govori jezik koji se koristi na sudu“

Član 13.
(Pravo na delotvorni pravni lek)

“Svako čija su prava i slobode, priznata ovom konvencijom, narušena ima pravo na pravni lijek pred nacionalnim vlastima, čak i onda kada su povredu ovih prava i sloboda učinila lica u vršenju svoje službene dužnosti.”

ZAKONIK BR. 04/L-123 O KRIVIČNOM POSTUPKU primenjiv od januara 2013. godine do februara 2023. godine

Član 213
Uvid osumnjičenih i okrivljenih lica u spis predmeta

1. “U toku početnih koraka policije, osumnjičeni treba imati pristup dokazima koji se prikupljaju njegovim zahtevom, osim u slučajevima kada se mogu aplicirati, mutatis mutandi, stav 6 ili 7 ovog člana.
2. Tokom pokretanja istrage, državni tužilac je dužan da obezbedi pristup spisima svakom navedenom okrivljenom ili braniocu izuzev u slučajevima shodno ovom članu.
3. U nijednoj fazi tokom istrage, odbrani ne može da bude uskraćeno pregledanje dokumentacije koja se tiče ispitivanja okrivljenog, ili materijala koji je dobijen od ili pripada okrivljenom, materijala u vezi sa istražnim radnjama kojima je branilac prisustvovao ili je trebalo da prisustvuje, ili mišljenja veštaka.
4. Po završetku istrage, branilac ima pravo da pregleda, napravi primerke ili fotografiše sve podatke i fizičke dokaze koji stoje na raspolaganju sudu.
5. Po podizanju optužnice, okrivljeno lice odnosno svako od okrivljenih lica navedenih u optužnici mogu da dobiju primerak ili primerke spisa.
6. Državni tužilac dozvoliće odbrani da, pored prava iz stavova 2. 3. i 4. ovog člana koja odbrana uživa, pregleda, kopira ili fotografiše bilo koji spis, knjigu, dokument, fotografiju i druge materijalne predmete koje državni tužilac poseduje, čuva ili kontroliše, a koji služe za pripremanje odbrane, ili koje državni tužilac namerava da upotrebi kao dokaz na glavnom pretresu, u zavisnosti od slučaja, ili koji su dobijeni od okrivljenog ili su pripadali njemu. Državni tužilac može da uskrati odbrani pregledanje, kopiranje ili fotografisanje određenog spisa, knjige dokumenta, fotografije i materijalnog predmeta koji poseduje, čuva ili kontroliše ako postoji osnovana mogućnost da bi pregled, kopiranje ili fotografisanje mogli da ugroze ciljeve istrage ili živote i zdravlje ljudi. U takvom slučaju, odbrana može da zahteva od sudije u prethodnom postupku, sudije

pojedince ili predsednika veća da joj odobri pregled, kopiranje ili fotografisanje dokumentacije. Odluka sudije je konačna.

7. Državni tužilac može da izvrši redakciju ili obeleži debelom crnom linijom informacije koje se teško razumeju ili primerke dokumenata koji sadrže osetljive informacije. Okrivljeni može da uloži prigovor odnosno ospori redakciju sudiji za prethodnom postupku, sudiji pojedincu ili predsedniku veća u roku od tri (3) dana od primanja primerka na kome je izvršena redakcija. Državnom tužiocu će biti dozvoljeno da dobije priliku da objasni zakonske osnove za redakciju bez obelodanjivanja osetljivih informacija. Sudija će preispitati informacije gde je izvršena redakcija teksta i donosi odluku o tome u roku od tri (3) dana da li je redakcija zakonski opravdana.
8. Odredbe ovog člana primenjuju se u zavisnosti od mera koje štite oštećene i svedoke i njihovu privatnost, kao i poverljive informacije, kako je propisano zakonom.

[...]"

Član 68. Faze krivičnog postupka

"Prema ovom zakoniku krivični postupak ima četiri (4) različite faze: fazu istrage, fazu podizanja optužnice i izjašnjavanja, fazu glavnog pretresa i fazu pravnih lekova. Krivičnom postupku mogu prethoditi početne policijske radnje ili prikupljanje informacija u skladu sa članom 86. ovog zakonika"

Član 384 Bitna povreda odredaba krivičnog postupka

2. Na predlog stranaka, bitne povrede odredaba krivičnog postupka smatraju se samo one povrede koje su uticale na donošenje zakonite i pravične presude, i to u sledećim slučajevima:

[...]

2.2. povređena su prava odbrane;

Potpoglavlje X. – Izvođenje dokaza

Član 329. Opšta pravila za izvođenje dokaza

[...]

3. Do završetka glavnog pretresa, stranke mogu predlagati razmatranje novih činjenica, prikupljanje novih dokaza i ponavljanje predloga, koje je sudija pojedinac, predsednik pretresnog veća ili pretresno veće prethodno odbio

[...]"

Član 432

Razlozi za podnošenje zahteva za zaštitu zakonitosti

“1. Protiv pravnosnažne odluke ili zbog povrede odredaba postupka koji je prethodio njenom donošenju, može se nakon konačnog završetka postupka podneti zahtev za zaštitu zakonitosti u sledećim slučajevima:

1.1. na osnovu povrede krivičnog zakona;

1.2. zbog suštinske povrede odredaba krivičnog postupka shodno članovima 384. stava 1. ovog zakonika; ili

1.3. na osnovu drugih povreda odredaba krivičnog postupka, ako su te povrede uticale na zakonitost sudske odluke.

2. Protiv odluke o zahtevu za zaštitu zakonitosti ili zbog pogrešnog ili nepotpunog utvrđenog činjeničnog stanja koji je pred Vrhovnim sudom Kosova prethodio njenom donošenju, zahtev za zaštitu zakonitosti nije dozvoljen.

3. Uprkos odredbama stava 1. ovog člana, glavni državni tužilac može podneti zahtev za zaštitu zakonitosti zbog bilo koje povrede zakona.

4. Uprkos odredbama stava 1. ovog člana, zahtev za zaštitu zakonitosti može da bude podnet u toku krivičnog postupka koji nije konačno završen samo protiv konačnih odluka koje se odnose na određivanje ili produženje sudskog pritvora”.

Član 415

Osnovi izjavljivanja žalbe na rešenje

“1. Žalba se može izjaviti na rešenje sudije za prethodni postupak, sudije pojedinca, predsednika veća ili pretresnog veća ako sudsko rešenje čini povredu:

1.1. prava stranke u skladu sa Ustavom Republike Kosovo;

1.2. suštinskog prava stranke shodno ovom zakoniku;

1.3. suštinskog prava stranke shodno drugim zakonom Kosova; i

1.4. proceduralnog prava koje ima za cilj da garantuje pravo u skladu sa podstav 1.1., do 1.3. ovog člana;

2. Stranka koja izjavljuje žalbu na odluku osnovnog suda mora pokazati da je povreda prava prouzrokovala stalnu štetu strani.

3. Ako osnov žalbe nije u saglasnosti sa stav. 1. i 2. ovog člana. Apelacioni sud može odbaciti žalbu. Žalba koja je predmet odbacivanja shodno ovom stavu može biti ponovno podnesena sa žalbom na presudu shodno članu 380. ovog zakonika”.

Ocena prihvatljivosti zahteva

29. Sud prvo razmatra da li je zahtev ispunio uslove o prihvatljivosti koji su utvrđeni Ustavom, propisani Zakonom i dalje predviđeni Poslovníkom o radu.

30. U tom pravcu, Sud se poziva na stavove 1 i 7 člana 113. [Jurisdikcija i ovlašćene strane] Ustava, koji propisuju:

“1. Ustavni sud odlučuje samo u slučajevima koje su ovlašćene strane podnele sudu na zakonit način.

[...]

7. Pojedinci mogu da pokrenu postupak ako su njihova prava i slobode koje im garantuje ovaj Ustav prekršena od strane javnih organa, ali samo kada su iscrpeli sva ostala pravna sredstva, regulisanim zakonom”.

31. U nastavku, Sud takođe razmatra da li je podnosilac zahteva ispunio i uslove o prihvatljivosti kao što su propisani u Zakonu i u Poslovniku o radu. U tom smislu, Sud se prvenstveno poziva na član 47. (Individualni zahtevi) i tačku (b) stava (1) pravila 34 Poslovnika o radu, koji propisuju:

Član 47
(Individualni zahtevi)

“1. Svaka osoba ima pravo da od Ustavnog suda zatraži pravnu zaštitu ukoliko smatra da njena Ustavom zagarantovana prava i slobode krši neki javni organ.

2. Osoba može da podnese pomenuti podnesak samo nakon što su iscrpljena sva ostala zakonom određena pravna sredstva”.

Pravilo 34
(Kriterijumi prihvatljivosti)

“1. Sud može smatrati zahtev prihvatljivim:

[...]

(b) Ako su iscrpljena sva delotvorna pravna sredstva utvrđena zakonom protiv osporenog akta”.

32. Sud podseća da pravilo o iscrpljeniju pravnih sredstva iz stava 7. člana 113. Ustava, člana 47. Zakona i pravila 34 (1) (b) Poslovnika o radu obavezuje one koji žele da svoj predmet prestave pred Ustavnim sudom da moraju prvo da iskoriste delotvorna pravna sredstva koja su na raspolaganju po zakonu, protiv pobijene presude ili odluke.
33. Pre nego što nastavi sa ocenom kriterijuma iscrpljenosti pravnih lekova u konkretnom slučaju Sud će sažeti činjenice konkretnog slučaja u cilju jasnijeg pregleda dela procedure iz koje je proizašlo osporeno rešenja Osnovnog suda koje podnositeljka zahteva dovodi u vezu sa, i) povredom prava na pravično suđenje, i sa ii) povredom prava na delotvorni pravni lek.

Rezime slučaja

34. Podnositeljka zahteva je kao radnica EULEX-a, radila na Kosovu kao tužiteljica. Po završetku svog mandata, kako proizilazi iz spsa predmeta, ona je u određenom broju medija iznosila svoje stavove o radu misije EULEX na Kosovu. Ona je od strane Tužilaštva pozvana

da 25. jula 2022. godine, dođe u Osnovno tužilaštvo u Prištini kako bi dala izjavu zbog osnovane sumnje da je počinila dva krivična dela, i to krivična dela iz člana 422, 423 (5) i 433 KZK. Zastupnici podnositeljke zahetav su podneli zahtev Osnovom tužilaštvu u kome su tražili uvid u specifične informacije, konkretnije, uvid u informacije da li je određeno lice Z. A., svedok u postupku protiv nje, a ako jeste da se odbrani podnositeljke dostavi njegov zapisnik/transkript ispitivanja/izjave, u skladu sa odredbama člana 213 ZKPK.

35. Tužilaštvo je donelo Obaveštenje - Odluku [2019:0055803 i brojem PP/I.nr.775/15 i PP/I.nr.984/15] kojom je odbilo zahteve odbrane u smislu člana 213. st. 6 Zakona o krivičnom postupku, navodeći *“da se u ovoj fazi krivičnog postupka odbija zahtev za pristup uvidu, kopiranju ili fotografisanju spisa predmeta, jer u ovoj fazi postoji realna mogućnost da uvid, kopiranje ili fotografisanje može ugroziti svrhu istrage”*. Zastupnici podnositeljke zahteva su pred Osnovnim sudom uložili žalbu na Obaveštenje - Odluku Tužilaštva navodeći da se takvom odlukom povređuju prava i procesne garancije optužene (podnositeljke zahteva), zagarantovane članom 30. st. 1, 2, 3, 4. i 5. Ustava. Sudija za prethodni postupak Osnovnog suda u Prištini-Departman za teška krivična dela, doneo je rešenje kojim je odbio žalbu zastupnika podnositeljke zahteva, smatrajući da je Odluka Tužilaštva zasnovana na odredbi člana 213. ZKP, prema kojoj najkasnije do podizanja optužnice državni tužilac dostavlja odbrani materijale ili njihovu kopiju koji se nalaze u posedu, kontroli ili njegovoj zaštiti, ako ti materijali nisu dati braniocu u toku istrage, onda će branilac okrivljene imati mogućnost da raspolaže svim materijalima obezbeđenim tokom istrage, u skladu sa ovom zakonskom odredbom najkasnije od podizanja optužnice.

Ocena prihvatljivosti zahteva

36. Dakle da bi Sud utvrdio fazu u kojoj se krivični postupak podnositeljke zahteva nalazi, poziva se na odredbe Zakonika o krivičnom postupku koji je na snazi u slučaju podnositeljke zahteva. Na osnovu člana 68. (Faze krivičnog postupka) Zakonika br. 04/L-123 o krivičnom postupku, Sud želi da istakne da *“Krivični postupak ima četiri (4) različite faze: (i) istražna faza, (ii) optužnica i izjašnjavaње o krivici, (iii) faza glavnog pretresa i (iv) fazu pravnog leka”*.
37. Shodno činjeničniom stanju, Sud nalazi da se slučaj podnositeljke zahteva u trenutku podnošenja zahteva sudu nalazio u fazi (i) *“istražna faza”*. Sud takođe nalazi da samu istražnu fazu krivičnog postupka sačinjavaju veliki broj proceduralnih radnji i pitanja koje se moraju preduzimati i postavljati kako od strane tužioca tako i od strane odbrane i suda. Upravo iz takvih proceduralnih radnji mogu da nastanu i međufaze u kojima se korišćenjem zakonom propisanih pravnih lekova rešavaju pojedinačna pitanja i procedure sa ciljem usmeravanja toka krivičnog postupka ka drugim fazama, sve do postupka potvrđivanja optužnice i početka krivičnog postupka.
38. Imajući to u vidu, Sud treba da sagleda da li je podnositeljka zahteva u konkretnom slučaju koristila sva pravna sredstva u krivičnom postupku po pitanju prava pristupa informacijama u vezi dela istrage koji se vodi protiv nje pred Tužilaštvom.
39. Sud u procenjavanju obaveze iscrpljivanja svih *„delotvornih“* pravnih sredstava, podseća da je ocena da li je ta obaveza ispunjena dobro definisana u sudskoj praksi ESLJP, u skladu sa kojom je, prema člana 53. [Tumačenje odredbi ljudskih prava] Ustava, Sud dužan da tumači osnovna prava i slobode koje su zagarantovane Ustavom. Ista načela su razrađena i primenjena u objedinjenoj praksi Suda, koja obuhvata i zahteve koji su razmotreni u parničnom, krivičnom i upravnom postupku.

40. Kao što je i razjašnjeno kroz sudsku praksu ESLJP-a, koja je afirmisana kroz sudsku praksu Suda, na osnovu principa supsidijarnosti, svrha i opravdanost obaveze iscrpljivanja pravnih lekova ili pravila iscrpljivanja, jeste da ponudi relevantnim organima, pred svim redovnim sudovima mogućnost sprečavanja ili ispravljanja navodnih povreda Ustava. Ova obaveza je zasnovana na pretpostavci sadržanoj u članu 32 [Pravo na pravno sredstvo] Ustava i članu 13 (Pravo na delotvorni pravni lek) EKLJP-a, da pravni poredak Republike Kosovo obezbeđuje delotvorna sredstva za zaštitu osnovnih prava i sloboda zagarantovanih Ustavom. Ovo je važan aspekt supsidijarnog karaktera mašinerije ustavne pravde (vidi slučajeve Suda; [KI106/21](#), podnosilac zahteva *Bujar Shehui drugi*, rešenje o neprihvatljivosti od 20. januara 2022. godine; [KI43/20](#), podnositeljka zahteva *Fitore Sadikaj*, rešenje o neprihvatljivosti od 31. avgusta 2020. godine, stav 37; i [KI42/20](#), podnosilac zahteva *Armend Hamiti*, Rešenje o neprihvatljivosti od 31. avgusta 2020. godine, stav 44; i vidi takođe slučajeve ESLJP-a *Vernillo protiv Francuske*, br. 11889/85, presuda od 20. februara 1991. godine, stav 27; *Selmouni protiv Francuske*, br. 25803/94, presuda od 28. jula 1999. godine; *Kudla protiv Poljske* [VV], br. [30210/96](#), presuda od 26. oktobra 2000. godine, stav 152, *Andrášiki drugi protiv Slovačke*, br. 57984/00 i 6 drugih zahteva, odluka od 22. oktobra 2022. godine).
41. Iz gore navedenog proizilazi, da je davanje prioriteta sudskoj zaštiti prava pred redovnim sudovima i prava na efikasna pravna sredstva veoma važan aspekt zaštite ljudskih prava o kome redovni sudovi moraju voditi računa, a koji se takođe uzima u obzir i od strane Ustavnog suda ako mu takav slučaj predoče ovlašćena lica i nakon ispunjavanja kriterijuma prihvatljivosti, uključujući i iscrpljivanje pravnih sredstava.
42. Sud će se, prilikom ocene da li su gore navedene tvrdnje podnositeljke zahteva mogu izneti i u daljim postupcima krivičnog postupka, koji je još uvek u toku, pozvati na: (i) odgovarajuće odredbe Zakona o krivičnom postupku koje propisuju različite faze sprovođenja krivičnog postupka; (ii) obrazloženja osporenog rešenja Osnovnog suda; (iii) načelo koje određuje da se pravednost krivičnog postupka mora ispitati u celini; i (iv) obaveza redovnih sudova da tokom sprovođenja krivičnog postupka primenjuju standarde i garancije koje su definisane članom 31. Ustava, u vezi sa članovima 6. EKLJP, kao i članom 32 Ustava u vezi sa članom 13 EKLJP, kao i principa koji su utvrđeni kroz sudsku praksu ESLJP-a.
43. Vraćajući se na konkretan slučaj i uvidom u spise predmeta proizilazi da je pitanje povrede člana 31 i 32 Ustava u vezi sa članovima 6 i 13 EKLJP, proizašlo kao pitanje podnositeljke u vezi sa prvom fazom krivičnog postupka, a to je (i) *istražna faza*. Dakle pokretanje i rešavanje pitanja pristupa specifičnim informacijama u vezi sa pitanjem istrage tužilaštva je nešto što je zahtevalo od Osnovnog suda da reši, kako bi se otklonile sve nedoumice oko prava podnositeljke i samim tim omogućio dalji tok nastavaka krivičnog postupka.
44. Dakle, za ovaj Sud je očigledno da je rešenje [PPKR.nr.269/19] Osnovnog suda koje podnositeljka zahteva osporava pred sudom u smislu povreda člana 31 i 32 Ustava, isključivo deo međufaze glavnog krivičnog postupka. U prilog tome, Sud naglašava da je upravo nadležnost redovnih sudova da u svim delovima i fazama krivičnog postupka rešavaju proceduralna pitanja, kako bi se omogućilo da se vodi pravičan postupak. Svakako ništa ne sprečava stranke da i u nastavku sudskog postupka pokreću žalbene navode koje oni smatraju da su osnovani.

45. U konkretnom slučaju, Ustavni sud ukazuje da osporeno rešenje [PPRKR. br. 269/19] Osnovnog suda o odbijanju da se u prvoj fazi krivičnog postupka određenom licu omogući uvid u informacije, ne predstavlja odluku koja je rezultat nepravilnosti tokom celokupnog krivičnog postupka koji se vodi protiv podnositeljke zahteva u smislu utvrđivanja osnovanosti krivične optužbe protiv nje, jer je osporenim rešenjem rešeno samo jedno proceduralno pitanje.
46. Sud primećuje da je Osnovni sud svojim rešenjem [PPRKR. br. 269/19] naglašava da shodno članu 213 ZKP-a, najkasnije do podizanja optužnice državni tužilac je u obavezi da dostavi odbrani materijale ili njihove kopije. Ukoliko ti materijali nisu dostavljeni odbrani u toku istrage, onda će branilac okrivljene imati mogućnosti da raspolaže svim materijalima obezbeđenim tokom istrage, u skladu sa ovom zakonskom odredbom, ne kasnije od podizanja optužnice. Dakle, Sud konstatuje da podnositeljki zahteva nije uskraćeno pravo na pristup informacijama u vezi sa specifičnim svedokom i sa njegovom datom izjavom, već će naprotiv, branioci podnositeljke zahteva shodno istoj odredbi člana 213 ZKP, imati uvid u sve spise predmeta pa i uvid u datu izjavu specifičnog lica, kojima raspolaže tužilaštvo, i to pre početka toka glavne faze suđenja. Upravo to sa sobom povlači i druge proceduralne garancije člana 31 i člana 32 Ustava, koje će svakako podnositeljka zahteva moći i da koristi a, sve u cilju utvrđivanja osnovanosti krivične optužnice.
47. S tim u vezi, a na osnovu sudske prakse ESLjP-a, i od strane samog Suda, naglašeno je da se pravednost postupka mora ispitati u celini istog, što u kontekstu okolnosti podnosioca zahteva uključuje poštovanje prava na odbranu, (vidi slučaj Suda [KI14/18](#), podnosilac zahteva *Hysen Kamberi*, presuda od 15. januara 2020. godine, stav 43).
48. Sud je uvidom u relevantne zakonske odredbe koje je u relevantnom delu rešenja citirao, zaključio da podnositeljka zahteva u kontekstu ZKPRK br. 04/L-123 i, u skladu sa načelom supsidijarnosti, može da iznese svoje navode o povredi prava iz člana 31 i 32 Ustava za koje smatra da su povređena osporenim rešenjem Osnovnog suda tokom celog postupka trajanja glavnog krivičnog postupka pred redovnim sudovima, kao što je i predviđeno relevantnim odredbama ZKPRK br. 04/L-123.
49. U ovom kontekstu, Sud primećuje da se: **(i)** članom 384.2.2 (Bitna povreda odredaba krivičnog postupka) ZKPRK br. 04/L-123 predviđa, da se bitne povrede odredaba krivičnog postupka smatraju se samo one povrede koje su uticale na donošenje zakonite i pravične presude, i to u sledećim slučajevima, kada su posebno povređena prava na odbranu, a što ovde i jeste glavni navod podnosioca zahteva, **(ii)** članom 329. (Opšta pravila za izvođenje dokaza), je jasno naznačeno u stavu 3., da do završetka glavnog pretresa, stranke mogu predlagati razmatranje novih činjenica, prikupljanje novih dokaza i ponavljanje predloga, koje je sudija pojedinac, predsednik pretresnog veća ili pretresno veće prethodno odbio. Pored toga isto pitanje može biti predmet razmatranja u zahtevu za zaštitu zakonitosti koji u članu 432. (Razlozi za podnošenje zahteva za zaštitu zakonitosti) predviđa da se nakon pravosnažnog okončanja krivičnog postupka može podneti zahtev za zaštitu zakonitosti zbog bitne povrede krivičnog postupka i drugih povreda koje su uticale na zakonitost sudske odluke.
50. Sud ocenjuje da podnositeljka zahteva u kontekstu važećeg procesnog zakona ZKPRK i u skladu sa načelom supsidijarnosti, i dalje može da iznese svoje navode tokom glavnog krivičnog postupka pred redovnim sudovima, kao što je predviđeno relevantnim odredbama ZKPRK odnosno članom 384. (Bitna povreda odredaba krivičnog postupka), članom 329. (Opšta pravila za izvođenje dokaza) i članom 432. (Razlozi za podnošenje zahteva za zaštitu

zakonitosti) koji se takođe mogu podneti nakon pravosnažnog okončanja krivičnog postupka zbog bitne povrede krivičnog postupka i drugih povreda koje su uticale na zakonitost sudske odluke.

51. Na kraju, Sud želi da istakne ustavnu obavezu, koja je propisana u stavu 3, člana 102. [Opšta načela sudskog sistema] Ustava, da sudovi sude na osnovu Ustava i na osnovu Zakona. Samim tim, Sud takođe želi da istakne da se obaveza tumačenja ljudskih prava u skladu sa sudskom praksom EKLJP-a, koja je propisana članom 53. Ustava, odnosi takođe i na redovno pravosuđe. Stoga, Sud ocenjuje da redovni sudovi, u skladu sa principom kontradiktornosti i jednakosti oružja, moraju da primenjuju principe i standarde koji su razvijeni kroz sudsku praksu ESLJP-a i koji se odnose na garancije koje su definisane u članovima 30 i 31. Ustava, a u vezi sa članovima 6. EKLJP-a.
52. U svetlu svega navedenog iznad, Sud, uzimajući kao osnov činjenicu da je krivični postupak protiv podnositeljke zahteva, odnosno sudsko ispitivanje u krivičnom postupku protiv nje u toku i da na osnovu utvrđenog principa da se krivični postupak mora proceniti u svojoj celini, smatra da su njeni navodi koje se odnose na povredu člana 31 i 32 Ustava u vezi sa članom 6 i 13 EKLJP, u ovoj fazi postupka preuranjeni navodi.
53. Sud je do sada u svojoj sudskoj praksi utvrdio da ako su postupci u toku pred redovnim sudovima, onda se zahtev podnosilaca zahteva smatra preuranjenim (vidi, slučaj Suda: [KI35/23](#), podnosilac zahteva: *Pajtim Shabani*, rešenje o neprihvatljivosti od 7. juna 2023. godine, stav 54).
54. Dakle, u smislu poštovanja načela supsidijarnosti, Sud ocenjuje da je zahtev podnositeljke zahteva u ovoj fazi krivičnog postupka preuranjen.
55. Sud želi da naglasi da ovakav zaključak Suda ne sprečava podnositeljku zahteva da ubuduće ponovo podnese ustavnu tužbu u zakonskom roku a nakon okončanja krivičnog postupka protiv nje kao i nakon iscrpljenja svih delotvornih pravnih lekova koji su propisani zakonskim propisima na snazi.
56. Na kraju, Sud zaključuje da je zahtev podnositeljke zahteva preuranjen i na osnovu člana 113.7 Ustava, člana 47 Zakona kao i na osnovu pravila 34 (1) (b) Poslovnika o radu, treba se odbiti kao neprihvatljiv.

Zahtev za održavanje javne rasprave

57. Sud je pored ostalih navoda u zahtevu primetio da podnositeljka zahteva traži i održavanje javne raspravne sednice, pri tome navodeći *“da smatra da je potrebno da se omogućio zastupnicima da iznesu verbalne argumente u vezi sa povredom prava koja sam navela u ovom zahtevu“*.
58. U tom smislu, Sud se poziva na član 20. Zakona:

“1. Ustavni sud donosi odluku o predmetu nakon zaključivanja usmene rasprave. Stranke mogu odustati od usmene rasprave.

2. Bez obzira na stav 1 ovog člana, na osnovu svoje procene, sud može doneti odluku o postupku koji je predmet ustavnog razmatranja na osnovu spisa predmeta.“

59. Sud primećuje da nema razloga na koje se pozvao podnosilac zahteva u prilog ovog zahteva.
60. Sud smatra da su dokumenti koji se nalaze u zahtevu dovoljni da odluči o ovom slučaju u skladu sa tekstem člana 20, stav 2 Zakona (vidi, *mutatis mutandis*, slučaj Ustavnog suda br. [KI34/17](#), podnosilac zahteva: *Valdete Daka*, presuda od 12. juna 2017. godine, stavovi 108-110).
61. Prema tome, odbija se zahtev podnositeljke da se održi javna raspravna sednica kao neosnovan.

IZ TIH RAZLOGA

Ustavni sud, u skladu sa članom 113.7 Ustava, članovima 20, 27 i 47 Zakona i pravilu 34 (1) (b) Poslovnika, dana 26. juna 2024.godine, jednoglasno,

ODLUČUJE

- I. DA PROGLASI zahtev neprihvatljivim;
- II. DA ODBIJE zahtev za održavanje javne sednice;
- III. DA DOSTAVI ovo rešenje stranama;
- IV. DA OBJAVI ovo rešenje u Službenom listu, u skladu sa članom 20.4 Zakona;
- V. Ovo rešenje stupa na snagu danom objavljivanja u Službenom listu Republike Kosovo, u skladu sa stavom 5 člana 20 Zakona.

Sudija izvestilac

Safet Hoxha

Predsednica Ustavnog suda

Gresa Caka Nimani